

Självständigt arbete (-examensarbete), 15 hp, för
Förskollärarytbildning Utbildningsvetenskap HT 2019

De yngsta barnens möjlighet till delaktighet och inflytande i planerad undervisning - ur ett förskolläraperspektiv.

Ann-Kristin Eugén och Anna Karlsson

Fakulteten för lärarutbildning

Författare/Author

Ann-Kristin Eugén och Anna Karlsson

Titel/Title

De yngsta barnens möjlighet till delaktighet och inflytande i planerad undervisning - ur ett förskollärarperspektiv.

The youngest children's opportunities for participation and influence in planned teaching from a preschool teacher's perspective.

Handledare/Supervisor

Lena Bäckström

Examinator/Examiner

Kerstin Hansson

Sammanfattning/Abstract (högst 250 ord)

Syftet med studien är hur förskollärare beskriver att de möjliggör de yngsta barnens delaktighet och inflytande i planerad undervisning. Då det var studiens syfte att undersöka förskollärares beskrivningar valdes en kvalitativ metod bestående av semistrukturerade intervjuer. De teoretiska utgångspunkterna är det sociokulturella perspektivet och det utvecklingspedagogiska perspektivet. Analysen utgår från begreppen förskollärares kommunikation, socialt samspel och hur de yngsta barnens intresse tas tillvara på i planerad undervisning. Resultatet visade att förskollärare möjliggör de yngsta barnens delaktighet och inflytande i planerad undervisning genom att använda dokumentation, vara aktiv och ta tillvara på barnens initiativ till samspel.

Ämnesord/Keywords (5-8 st)

Dokumentation, kommunikationssätt, socialt samspel förhållningssätt, aktiva förskollärare, inflytande och delaktighet.

Innehåll

1. Inledning	1
2. Syfte.....	2
3. Styrdokument.....	2
4. Litteraturgenomgång och tidigare forskning	2
5. Teoretiskt perspektiv	5
5.1. Sociokulturella perspektivet	5
5.2. Utvecklingspedagogiska perspektivet	6
6. Metod.....	6
6.1. Metodval.....	7
6.2. Urval	7
6.3. Metoddiskussion.....	8
6.4. Genomförande	9
6.5. Etiska övervägande.....	10
6.6. Bearbetning av resultat	10
7. Resultat	11
7.1. Delaktighet och inflytande.....	11
7.2. Förhållningssätt	11
7.3. De yngsta barnens kommunikationssätt	13
7.4. Dokumentation	14
8. Analys.....	15
8.1. Delaktighet och inflytande.....	16
8.2. Förhållningssätt	16
8.3. De yngsta barnens kommunikationssätt	16
8.4. Dokumentation	17
9. Diskussion.....	17

9.1. Delaktighet och inflytande.....	18
9.2. Förhållningssätt	19
9.3. De yngsta barnens kommunikationssätt	20
9.4. Dokumentation	21
9.5. Förslag till vidare forskning	21
Referenslista	22
Bilaga 1 Intervjufrågor	25
Bilaga 2 Samtyckesblankett	26
Bilaga 3 Samtyckesformulär	27

1. Inledning

Förskolans läroplan (Skolverket 2018) skriver om barns möjlighet till delaktighet och inflytande i planerad undervisning vilket kräver en förskollärare som inkluderar även de yngsta barnen. FN:s barnkonvention (Unicef 2009) menar att alla barn har rätt till yttrandefrihet i frågor som berör dem. FN:s barnkonvention (Unicef 2009) förtydligar också att hänsyn ska tas till ålder och mognad. Därav blir den lagstadgad 1 januari 2020. Med tanke på de yngsta barnens begränsade verbala kommunikation vill skribenterna forska om hur förskollärare inkluderar de yngsta barnen i planerad undervisning. Hur ser de yngsta barnens, som precis är fyllt ett år, chanser till delaktighet och inflytande ut? Vad krävs av förskollärare för att kunna göra de yngsta barnen delaktiga och skapa förutsättningar och ge dem inflytande? Med tanke på att dessa barn ännu inte har ett utvecklat verbalt språk, hur möjliggörs deras delaktighet och inflytande? Pramling Samuelsson och Sheridan (2003) hävdar att de yngsta barnen inte behöver ett verbalt språk för att bli delaktiga och få inflytande i planerad undervisning men det krävs en förskollärare som kan tolka och tyda de yngsta barnens kommunikationssätt.

Delaktighet och inflytande definieras enligt Johannesen och Sandvik (2009) som likvärdiga, medan Nationalencyklopedin (2019) definierar dessa begrepp olika såsom *delaktighet*, en aktiv medverkan, medan *inflytande* som en möjlighet att påverka. Ungerbergs (2019) begrepp maktpositionen som förskollärare har gentemot de yngsta barnen intresserade skribenterna att undersöka hur delaktighet och inflytande i planerad undervisning möjliggörs. Skribenterna vill med denna studie öka sina kunskaper och sin förståelse för hur förskollärare möjliggöra detta. Då studien inleddes hade skribenterna svårt att hitta forskning om de yngsta barnen på förskolan i åldrarna 1 - 2 år. Mycket av tidigare forskning riktar sig mot äldre barn på förskolan och i förskoleklass.

2. Syfte

Syftet med studien är att undersöka hur de yngsta barnens delaktighet och inflytande i planerad undervisning möjliggörs ur ett förskollärarperspektiv. Undersökningen är tänkt att svara på hur de yngsta barnen blir delaktiga och får inflytande i planerad undervisning.

- På vilket sätt beskriver förskollärare att de tar tillvara på de yngsta barnens tankar och idéer i planerad undervisning?
- På vilket sätt beskriver förskollärare att de arbetar för att ge de yngsta barnen möjlighet till delaktighet och inflytande i planerad undervisning?

3. Styrdokument

I förskolans reviderade läroplan (Skolverket 2018) som började gälla 1 juli 2019 förtydligar barns inflytande med begreppet delaktighet. Läroplanen beskriver hur förskolans undervisning ska utformas. Barnens intresse, behov och förutsättningar ska ligga till grund för förskollärarens undervisning. Detta skapar förutsättningar för de yngsta barnens delaktighet och inflytande. FN:s Barnkonvention (Unicef 2009) som blir lag 1 januari 2020 skriver om barns rättigheter. Oberoende av ålder har alla barn rätt att uttrycka sin mening och bli lyssnade på. Vilket även förskolans reviderade läroplan (Skolverket 2018) menar att barns åsikter, tankar och idéer ska tillvaratas. Det ska även utifrån sina förutsättningar kunna göra val och bilda sig en uppfattning om innehållet i utbildningen. Detta möjliggör barns delaktighet och inflytande.

4. Litteraturgenomgång och tidigare forskning

Johannesen och Sandvik (2009) menar att delaktighet är likvärdigt med inflytande. Nationalencyklopedin (2019) hävdar däremot att delaktighet är aktiv medverkan och inflytande handlar mer om en möjlighet att påverka. Delaktighet och inflytande innebär

inte att de yngsta barnen ska få bestämma skriver Johannesen och Sandvik (2009) utan att de yngsta barnen ska inkluderas. Begreppen delaktighet och inflytande handlar enligt Johannesen och Sandvik (2009) om hur människor samspelar och lyssnar till varandra. Förskollärares förmåga att släppa kontrollen över undervisningssituationen möjliggör de yngsta barnens delaktighet och inflytande enligt (Johannesen & Sandvik 2009). Tillvaratagandet av de yngsta barnens kroppsliga uttryck utjämnar maktpositionen som förskollärare har i undervisningssituationen (Johannesen & Sandvik 2009). Johannesen och Sandvik (2009) anser att de yngsta barnens delaktighet är stor däremot ges de sällan möjlighet till inflytande i genomförande eller innehåll i planerad undervisning.

Ungerberg (2019) vill med sin avhandling jämna ut maktpositionen mellan de yngsta barnen och förskollärare så att förutsättningarna för de yngsta barnens delaktighet och inflytande möjliggörs. Ungerberg (2019) anser att barns görande blir till inflytande när förskollärares syn på vanliga struktur i förskolans vardag utmanas och förskollärares bemötandet gentemot de yngsta barnen är viktig och hur olika situationer kan påverka detta bemötande. För att undvika sin maktposition som förskollärare, föredras ett bemötande där barnens intresse för stunden tillvaratas och att de utmanas vidare därifrån. Genom att se de yngsta barnen som likvärdiga människor minskar underordningen mellan förskollärare och de yngsta barnen. Därav ökar deras förutsättningar till delaktighet och inflytande i planerad undervisning enligt (Arnér 2006). Gemensamt för (Engdahl 2007; Løkken 2008; Ungerberg 2019;) är att de anser att de yngsta barnens undersökande med alla sinnen kräver en lyhörd och tillåtande förskollärare. Engdahl (2007) belyser vikten av förskollärares lyhördhet för de yngsta barnens kommunikationssätt genom blickar, minspel och gester. Løkken (2008) poängterar vikten av observationer för att förskollärare ska kunna bilda sig en uppfattning om deras görande.

Jonsson (2013) framhåller att förskollärares kompetens är avgörande när det gäller att ta tillvara på de yngsta barnens kommunikativa förmågor. Förskollärares förhållningssätt påverkar de yngsta barnens möjligheter till interaktion. Beroende på hur de yngsta barnen bemöts avgör deras utveckling och utifrån barnperspektivet anser Jonsson (2013) detta som viktigt. Jonsson (2016) menar att förskollärares förmåga till en undervisning utifrån

de yngsta barnens intresse och reflektionsskapande som leder till vidare utmaningar i planerad undervisning istället för begränsningar.

Begreppet inflytande beskrivs av Arnér (2009) som ett begrepp med många betydelser beroende på i vilket sammanhang det sätts in. Inflytande i förskolan menar Arnér (2009) är då förskollärare tar tillvara på de yngsta barnens intressen och idéer samt uppmärksammar deras initiativförmåga. Vidare menar Arnér (2009) att inflytande och delaktighet ökar de yngsta barnens meningsskapande. Förskollärares förhållningssätt är också betydelsefull för de yngsta barnens möjligheter till delaktighet och inflytande. Perspektivskiftet som beskrivs av förskollärare i Arnérs (2009) studie som ett avgörande när de faktiskt inser att de kan lära sig av de yngsta barnens görande för att öka de yngsta barnens delaktighet och inflytande i planerad undervisning.

Sheridan och Pramling Samuelsson (2001) beskriver de yngsta barnens svårigheter med att känna sig delaktiga och ha inflytande, mer än i den fria leken. Eftersom de yngsta barnens tankar och idéer inte tillvaratas i planerad undervisning. Utifrån denna aspekt kan inte förskollärare skapa undervisning utifrån de yngsta barnens intresse. Förskollärares förhållningssätt gentemot de yngsta barnen bör tolkas ur ett barnperspektiv. Förskollärare bör vara lyhörda och bilda sig en uppfattning om hur de yngsta barnen tillägnar sig kunskap genom att tillvarata deras initiativ i planerad undervisning (Sheridan & Pramling Samuelsson 2001). En fråga som Pramling Samuelsson och Sheridan (2003) problematiserar är förskollärares syn på de yngsta barnen, där ett verbalt språk prioriteras. Det elementära i delaktighet är hur de yngsta barnens talan i beslutsprocesser tillvaratas. Måste de yngsta barnen ha ett verbalt språk för att bli delaktiga och få inflytande? Pramling Samuelsson och Sheridan (2003) hävdar att så är inte fallet.

Ribaeus (2014) tar upp förskollärares definition av delaktighet och inflytande samt huruvida de yngsta barnen i förskolan ges möjlighet till detta i planerad undervisning. Förskollärare i Ribaeus (2014) studie menar att det är lättare att göra de äldre barnen delaktiga och få inflytande i planerad undervisning eftersom de har ett verbalt språk. De yngsta barnens möjligheter till delaktighet och inflytande i planerad undervisning är beroende på förskollärares förmåga att tolka barnens signaler.

Ribaeus (2014) diskuterar förskollärares tankar kring begreppen delaktighet och inflytande som viktigt i planerad undervisning. I planerad undervisning upplever förskollärare begränsningar för att möjliggöra de yngsta barnens delaktighet och inflytande på grund av rädsla för att mista kontrollen över undervisningssituationen. Ribaeus (2014) sammanfattar förskollärares diskussioner kring de yngsta barnens möjlighet till inflytande som svårt att implementera i förskolans vardag då det saknas verktyg att utveckla detta arbete. Förskollärare i Ribaeus studie (2014) som berörde barn i åldrarna 3 - 5 år upplevde att de var delaktiga vilket barnen inte ansåg vara sant. Detta för att barns perspektiv inte togs tillvara. Studiens förskollärare såg inte de yngsta barnen som kompetenta, de ansåg inte att de kunde bidra med något i planerad undervisning. Bae (2009) beskriver de nordiska ländernas bild av kompetenta barn som anses kunna vara självständiga i möjligaste mån.

5. Teoretiskt perspektiv

I denna del redovisas för de perspektiv som ska utgöra analysen av empirin. Viktiga begrepp för de valda perspektiven är barns intresse, förskollärares kommunikation och socialt samspel. Valet av teoretiska perspektiv grundar sig i det sociokulturella perspektivet där det sociala samspelet är grundläggande. Vilket även utvecklingspedagogiken framhåller som viktigt för att kunna synliggöra och ta tillvara på de yngsta barnens intresse i den planerade undervisningen.

5.1. Sociokulturella perspektivet

Lindqvist (1999) beskriver att det fundamentala i planerad undervisning är att väcka och ta tillvara på de yngsta barnens intresse. Där förskolläraren planerar en utmanande undervisning som tillåter barnen att själva upptäcka och utforska skapar förutsättningar för att utveckla undervisningen. Interaktionen mellan förskollärare och de yngsta barnen belyses i detta perspektiv. Viktigt är att förskollärares fokus ligger på redan tillägnade kunskaper istället för på de kunskaper barnen ännu inte tillägnat sig enligt (Lindqvist 1999).

Säljö (2014) beskriver grundtanken i Vygotskijs sociokulturella perspektiv som ett kulturellt samspel där lärande sker kontinuerligt, i alla sociala sammanhang. Där skapas gemenskap till omvärlden och utvecklar ett meningsfullt lärande. Rogoff (1993/2014) anser att de yngsta barnen som observerar och följer beslut som görs i planerad undervisning är delaktiga även om de yngsta barnen själva inte är med och bestämmer. De yngsta barnens tidigare kulturella bakgrund bör inte exkluderas i det sociala samspel som Rogoff (1993/2014) beskriver utifrån Vygotskijs sociokulturella perspektiv.

5.2. Utvecklingspedagogiska perspektivet

En vidareutveckling av det sociokulturella perspektivet är utvecklingspedagogiska perspektivet (Pramling Samuelsson & Asplund Carlsson 2014). Utgångspunkten i detta perspektiv är att se de yngsta barnens intresse som grund för planerad undervisning i förskolan. Pramling Samuelsson och Asplund Carlsson (2014) menar att med ett aktivt medforskande förhållningssätt skapar förskolläraren förståelse för barnperspektivet. Där de yngsta barnens intresse och upplevelser tolkas ur förskollärarens perspektiv. Barns perspektiv handlar om känslor, intresse, tankar och upplevelser som utgör de yngsta barnens synsätt på sin omvärld. Pramling Samuelsson och Asplund Carlsson (2014) beskriver pedagogiken som ett sätt för de yngsta barnen att lära genom samtal, reflektion och andra uttrycksformer som exempelvis kroppsspråket.

6. Metod

I denna del redovisas för och nackdelar med den kvalitativa forskningsmetoden. Dessutom tas vikten av miljön och förhållningssätt upp under intervjuerna som genomförts. Urvalet av förskollärare beskrivs samt vilka etiska ställningstagande som studien innefattar. Förskollärare med fördjupad kunskap av att arbeta med de yngsta barnen 1 - 2 år valdes ut. Detta ökar skribenternas möjlighet att tillägna sig ökad kompetens som blivande förskollärare.

6.1. Metodval

De semistrukturerade intervjuerna genomfördes med förskollärare där ett antal öppna frågor ställdes. En fördel med personliga intervjuer är att det bara är en person i taget att lyssna på (Denscombe 2016). Semistrukturerade intervjuer valdes eftersom det var förskollärares beskrivningar av fenomenet som skribenterna ville få kunskap om. Enligt Holme och Solvang (1997) är denna metod lämpligast utifrån studiens frågeställning. Holme och Solvang (1997) menar att förskollärares förhållande till intervjuaren skapade förutsättningar för en ökad möjlighet att göra betydelsefulla tolkningar av insamlad empiri. Den kvalitativa intervjumetoden beskrivs enligt Holme och Solvang (1997) som tidskrävande och bör därför genomföras med max en intervju per dag. Transkriberingen bör ske snabbt efter intervjutillfället för att informationen ska vara så aktuell som möjlig. Då förskollärares verklighetsuppfattning är relevant för studiens syfte bör frågorna formuleras så att förskollärare ges stort talutrymme och möjlighet att förmedla så mycket information som möjligt (Holme & Solvang 1997). Semistrukturerade intervjuer innebär enligt Bryman (2018) en ökad möjlighet för intervjuaren att ställa följdfrågor vilket kan berika studien. Ytterligare fördelar med personliga intervjuer enligt Denscombe (2016) är att det blev lättare att komma överens om tidpunkt då det bara är en person att förhålla sig till samt att information och uppfattningar endast kommer från en enskild förskollärare.

6.2. Urval

Med ett subjektivt urval valdes förskollärare ut med den kunskap skribenterna eftersökte. Detta ökade chanserna till bra empiri (Denscombe 2016). Då studien var tidsbegränsad tillfrågades endast förskollärare i den egna kommunen samt en närliggande kommun. Förskollärarna fick tillfället att läsa och komplettera materialet eftersom det var förskollärares beskrivningar som är studiens syfte. Detta gav dem möjlighet att bekräfta skribenternas uppfattning. Med detta tillvägagångssätt ökar empirins validitet (Denscombe 2016). Studien bestod av fem förskollärare från södra Sverige. En förskollärare från en större kommun och fyra förskollärare från en mindre kommun, varav en förskollärare arbetade på en privat förskola. Förskolorna var av olika storlekar, några

med många avdelningar andra med bara en avdelning. Förskolorna i kommunerna låg både på landsbygd och större stad. Den stora kommunen har cirka 158 000 invånare och den lilla kommunen har cirka 10 000 invånare. Studiens förskollärare var kvinnor med varierande arbetslivserfarenhet.

6.3. Metoddiskussion

Inför första intervjutillfället kände skribenterna nervositet och osäkerhet. Detta var dock inget som påverkade intervjusituationen. En nackdel med intervjuer var att de inte alltid stämmer överens med verkligheten då det är förskollärares beskrivningar och inte handlingar som redovisats (Denscombe 2016). Skribenterna ansåg att det ändå var det bästa sättet att undersöka hur förskollärare beskriver hur de möjliggör delaktighet och inflytande för de yngsta barnen i planerad undervisning. Skribenterna är medvetna om att resultatet hade blivit annorlunda om studien hade innefattat observationer. På grund av tidsbegränsning var detta inte genomförbart.

När studien påbörjades var tanken att båda skribenterna skulle vara närvarande vid intervjuerna, detta för att skribenterna inte hade tidigare erfarenhet att genomföra intervjuer. På grund av olika omständigheter bland de intervjuade och skribenterna räckte inte tiden till för att vara två vid alla intervjuer. För att båda skribenterna skulle bli delaktiga transkriberades intervjuerna av den som inte var närvarande. Skribenterna var medvetna om att de frågor som ställdes i intervjuerna upplevdes som svåra av de förskollärare som deltagit. Skribenterna ansåg ändå att intervjuerna blev bra eftersom dialogen resulterade i bra resonemang. Skribenternas uppgift under intervjun var att se till att förskollärare inte upplevde obehag under samtalet, detta genom att skribenten var lyhörd och uppmärksam. Genom att följa upp förskollärares svar kunde djupare diskussioner utveckla en ökad förståelse för svaret så inga missförstånd uppstod (Denscombe 2016). Validiteten av datainsamlingsmetodens intervjuer skedde under tiden den samlades in vilket är en fördel enligt (Denscombe 2016).

Intervjuerna genomfördes enbart genom ljudupptagning vilket innebar att förskollärares icke-verbala kommunikation inte synliggjordes vilket kan vara en nackdel. Anledningen till enbart ljudupptagning var att videoinspelning kan upplevas som störande för förskolläraren. (Denscombe 2016). Intervjufråga 2 och 3 gav inget resultat då förskollärarna inte ansåg att de upplevde dem som något hinder i planerad undervisning. (se bilaga 1) Anledningen till att frågorna användes var att skribenterna visste att det var mångkulturella förskolor där intervjuerna skulle genomföras.

6.4. Genomförande

Studiens syfte var att få förskollärares beskrivningar och erfarenheter då valdes semistrukturerade intervjuer, där förskollärare kunde utveckla sina svar (Denscombe 2016). I början av studien skickades förfrågan till förskolechefer via e-post om tillåtelse för att intervjua förskollärare. Vid godkännande tillfrågades förskollärare om deras medverkan. Det var svårt att motivera förskollärare till deltagande, på grund av osäkerhet och hög arbetsbelastning hos samtliga förskollärare. I början av intervjun var det viktigt att förskollärare informerades om studiens innehåll och genomförande. Löfdahl, Hjalmarsson & Franzén (2014) beskriver vikten av att välja en bra miljö där intervjun genomfördes samt skapa ett förtroende till den som intervjuades. Förskollärarens placering i intervjusituationen var av betydande vikt för att skapa ett behagligt samspel (Denscombe 2016). Genom att skapa tillit, öppenhet och vara uppmärksam samt att hålla sina egna uppfattningar för sig själv medförde att intervjun blev meningsfull. Holme och Solvang (1997) menar att förhållningssättet är viktigt i intervjusituationer.

Samtyckesblanketten lämnades personligen, där förskollärare fick information om skribenterna och studiens syfte. Ett antal öppna frågor ställdes där förskolläraren hade möjlighet att utveckla sina svar. Den förutbestämda tiden för intervjun var 20 minuter per person. För att förskolläraren skulle känna trygghet genomfördes intervjun på förskollärarens respektive förskola. Skribenterna valde ljudinspelning och utrustningen kontrollerades noggrant inför intervjun, vilket Holme och Solvang (1997) menar är viktigt. Skribenterna valde att inte anteckna samtidigt eftersom det kan upplevas

stressande. Då båda skribenterna tog del av det inspelade materialet fanns möjlighet till reflektion (Denscombe 2016).

6.5. Etiska övervägande

Informationskravet innebar att förskollärarna blev informerad om intervjuens syfte och att detta var ett frivilligt deltagande. Förskollärarna hade möjligheten att när som helst under intervjun avbryta sitt deltagande om det kändes aktuellt (Vetenskapsrådet 2002). Innan studien påbörjades skickades förfrågan via e-post till berörda förskolechefer för att få tillåtelse. Efter medgivande skickades kort information ut om vad studien innebar och vad som krävdes av förskollärarna. Intervjuerna spelades endast in, detta innebar att förskollärarens icke-verbala kommunikation kom att vara med vilket blev en nackdel. Samtyckeskravet gav förskolläraren rätten att själv bestämma över sin medverkan i intervjun. Samtyckesblanketten gav information om att förskolläraren själv bestämde om sitt deltagande, exempelvis hur mycket de ville delta samt möjligheten till att avbryta när hen själv behagade. Då studien inte använder sig av personuppgifter, uppfylldes konfidentialitetskravet. Information som samlats in användes endast till det som beskrivits i informationsbrevet om intervjuens syfte enligt nyttjandekravet. Materialet fick endast användas i studiens syfte och destruerades efter färdigställd studie. Skribenternas skyldighet var att respektera förskollärares rättigheter och inte på något sätt utsätta dem för någon skada (Denscombe 2016).

6.6. Bearbetning av resultat

Transkriberingen genomfördes i anslutning till intervjuerna detta för att tydliggöra alla detaljer vilket ökade studiens tillförlitlighet. Analysen av empirin som genomförts kan påverka resultatet och trovärdigheten, trots detta strävade skribenterna efter att vara ärliga och objektiva skribenter (Denscombe 2016). Transkriberingen analyserades utifrån det sociokulturella och utvecklingspedagogiska perspektivet. Kategorier som framkom var inflytande och delaktighet, förhållningssätt, kommunikationssätt och dokumentation.

Dessa används för att förklara förskollärares beskrivningar på hur de möjliggör de yngsta barnens delaktighet och inflytande i planerad undervisning.

7. Resultat

Resultatet redovisas utifrån de kategorier som framkom från transkriberingen som analyserats utifrån det sociokulturella och utvecklingspedagogiska perspektivet. Dessa var delaktighet och inflytande, förhållningssätt, kommunikationssätt och dokumentation.

7.1. Delaktighet och inflytande

Några förskollärare som deltagit i studien hävdar att skillnaden mellan begreppen inte är märkbara. Medan de övriga anser att förutsättningarna för delaktighet ges i de förutbestämda aktiviteterna. Inflytande får de yngsta barnen då aktiviteten utgår från deras intresse och nyfikenhet för ett fenomen.

För att få ett inflytande måste barnen vara delaktiga annars fungerar det inte, jag tycker att delaktighet och inflytande går hand i hand. Delaktighet handlar om att göra saker, inflytande handlar om att tycka till om saker.

Det förskolläraren beskriver är de yngsta barnen som inte har verbalt språk som ändå kan vara delaktiga och få inflytande i planerad undervisning. Är de inte delaktiga kan de heller inte få inflytande.

7.2. Förhållningssätt

Förskolans struktur i vardagliga situationer är av betydande vikt enligt förskollärarna. Vilket leder till de yngsta barnens trygghet i att känna igen sig i det som ska genomföras,

detta leder till delaktighet och inflytande i planerad undervisning. För att skapa goda förutsättningar för de yngsta barnens delaktighet och inflytande både i vardagliga situationer och planerad undervisning, lyfter förskollärarna vikten av att använda bildstöd som ett pedagogiskt verktyg. Förskollärarna upplever att med hjälp av bildstöd ökar de yngsta barnens delaktighet och inflytande i planerad undervisning.

Även de yngsta barnen kan hjälpa till att dela ut frukt så de känner sig delaktiga i sin vardag, de barn som blir bjudna får ett inflytande när de själva får välja vilken frukt de vill ha.

Det förskolläraren beskriver som delaktighet och inflytande i denna situation utgår från de yngsta barnens förmåga att delta i planerad undervisning. De fem förskollärarna som deltagit i studien är alla eniga om att förhållningssättet hos förskollärare är betydelsefullt och avgörande för att möjliggöra de yngsta barnens delaktighet och inflytande i planerad undervisning. Vilket kräver en aktiv, lyhörd, tillåtande och närvarande förskollärare. Studiens resultat lyfter förskollärarnas syn på samspel som betydelsefullt när det gäller de yngsta barnen. Delaktighet och inflytande möjliggörs för de yngsta barnen då förskollärare synliggör vad som finns att välja på i planerad undervisning. Genom att lyssna in och uppmärksamma de yngsta barnen i planerad undervisning och tillföra material som de visar intresse för. Förskollärarna menar att det är deras uppgift att tillåta materialet som de yngsta barnen upplever ska vara med. Materialet kan bli en del av planerad undervisning oavsett om förskollärare tycker det passar in eller inte. Förskollärare uppger att förhållningssättet de har skiljer sig beroende på hur gamla barnen är. När det gäller de yngsta barnen beskriver förskollärarna vikten av att tolka barnens signaler.

Ålder ska egentligen inte spela någon roll tänker jag. För barnen ska ha lika stort inflytande och vara delaktiga oavsett ålder. Spelar ingen roll om man är 1, 2 eller 5 år. Hela tiden tänka på makten som vi har och ta ett steg tillbaka föra att se vad barnen kan göra eller visar.

Förskolläraren beskriver hur alla barn på förskolan faktiskt ska ha delaktighet och inflytande. Men det är lätt att inte göra de yngsta barnen delaktiga och få inflytande beroende på begränsat verbalt språk. Det förskollärarna beskriver när de är närvarande på golvet är synliggörandet av vilka strategier de yngsta barnen väljer när de undersöker omgivningen. Utifrån strategierna kan förskollärarna utmana de yngsta barnen vidare i planerad undervisning.

Så även om barnen är väldigt små kan de vara delaktiga och får inflytande handlar om förskollärares förmåga att vara närvarande och lyhörd på vad barnen gör och hur deras reaktioner är.

Det förskolläraren menar är viktigt vid observationer av de yngsta barnen är att vara närvarande på golvet. Detta för att synliggöra de yngsta barnens intresse som kan tillvaratas i planerad undervisning. Förhållningssättet som förskollärarna har ger de yngsta barnen chans att uttrycka sina tankar och idéer. Förskollärares uppgift är att fånga de yngsta barnen i situationer som kan leda till kommunikativt samspel. Detta för att skapa utrymme för reflektion där de yngsta barnen kan uttrycka sig exempelvis med kroppsspråk, gester och minspel.

7.3. De yngsta barnens kommunikationssätt

Förskollärare kan bilda sig en uppfattning om vad barn upplever och tänker genom att tolka de yngsta barnen kroppsspråk, signaler och vad de ger uttryck för. Har de yngsta barnen fokus i planerad undervisning eller saknar de intresse. Beroende på de yngsta barnens signaler får förskollärare ändra på sin utformning i planerad undervisning. Detta menar förskollärarna är viktigt att vara observant på. Förskollärarna menar att om de yngsta barnen ska bli delaktiga och ha inflytande i planerad undervisning måste den läggas på en nivå så det blir meningsskapande för dem.

Även om de inte har något språk kan de ändå skrika och på olika sätt säga ja eller nej genom att sätta upp handen eller slänga sig på

golvet. Är det något som intresserar dem går barnen helt enkelt dit.

Förskollärarna är överens om att de yngsta barnen trots att de inte har ett verbalt språk kan bli delaktiga och få inflytande i planerad undervisning. Förskollärarna hävdar att de yngsta barnen istället är tydliga i sitt kroppsspråk. De kan skrika, använda sina händer för att peka och på så sätt kommunicera. Förskollärarnas tolkningar av de yngsta barnens delaktighet är när de uttrycker sig med exempelvis ”glimten i ögat” det kommunikativa samspelet.

Glimten i ögat är ett sätt att se yngsta barnens delaktighet, jag menar att detta är viktigt i de yngsta barnens kommunikation. Genom att planera min utformning av undervisningen ser jag att det tilltalar de yngsta barnen och på så sätt blir de delaktiga.

När de yngsta barnen visar intresse, stannar de kvar i det som fångar dem, vilket förskollärarna tolkar som delaktighet. Det samma gäller när de inte vill vara delaktiga då går de yngsta barnen sin väg och sysselsätter sig med något mer intresseväckande. De yngsta barnen som inte har det verbala språket eller annat modersmål än svenska uttrycker sina upplevelser och tankar på samma sätt genom kroppsspråket. Förskollärarna upplever ingen skillnad i de yngsta barnens uttryck beroende på kulturella olikheter.

Bland de yngsta barnen spelar etnicitet mindre roll, de visar känslor och uttryck med kroppsspråk på samma sätt. Med äldre barn är det svårare eftersom språket kan påverka förståelsen.

7.4. Dokumentation

Genom att observera de yngsta barnen hävdar förskollärarna att de kan bilda sig en uppfattning om att de är delaktiga. För de yngsta barnen är det viktigt att synliggöra vad det finns att välja på för att bli delaktig och få inflytande i planerad undervisning.

Med hjälp av bilder kan förskollärarna läsa av barnens reaktioner och på så sätt få en uppfattning om de känner sig delaktiga. När de yngsta barnen tittar på foton av sig själva i undervisningssituationen. Förskollärare kan se på de yngsta barnens reaktioner om de är intresserade och utifrån det planera upp undervisningen.

Förskolläraren menar att den dokumentation som genomförs i förskolan bör sättas i de yngsta barnens höjd så inspiration och eftertanke kan ske. Detta för att skapa samspel mellan barn-barn samt barn-förskollärare. Förtydligande med hjälp av bilder underlättar förskollärares tolkningar om vad de yngsta barnen menar. Det som är viktigt enligt förskollärarna är när det gäller de yngsta barnens delaktighet och inflytande i planerad undervisning är observationer som synliggör de yngsta barnens uttryck. Förskollärarna beskriver vidare vikten av att vara närvarande vid observationer av de yngsta barnen vilket ökar förskollärares förståelse för vad som intresserar dem.

Förskollärares uppgift att se varje barn och hitta något som intresserar dem. Barnen styr egentligen hela den planerade undervisningen, självklart har förskollärare en tanke men barnen styr själva processen.

8. Analys

Utifrån det empiriska materialet har kategorierna delaktighet och inflytande, förhållningssätt, dokumentation och de yngsta barnens kommunikationssätt framkommit. Texten presenteras utifrån förskollärares beskrivningar och studiens frågeställningar. Syftet med studien är att undersöka hur de yngsta barnens delaktighet och inflytande i planerad undervisning möjliggörs enligt studiens förskollärare. Detta kopplat till teorierna sociokulturella perspektivet och utvecklingspedagogiska perspektivet. Begrepp som kommer användas vid tolkning av resultatet är barns intresse, förskollärares kommunikation och sociala samspel.

8.1. Delaktighet och inflytande

Det sociala samspelet som det sociokulturella perspektivet enligt Säljö (2014) ser som viktigt anser skribenterna att förskollärarna arbetar med som grund för delaktighet och inflytande för de yngsta barnen i planerad undervisning. Resultatet visar tydligt att förskollärarna i studien anser sig tillvarata de yngsta barnens tankar och idéer i planerad undervisning. Genom sitt förhållningssätt, hur de dokumenterar och i kommunikativt samspel med de yngsta barnen tolkar skribenterna att förskollärarna tillvaratar de yngsta barnens möjlighet till delaktighet och inflytande i planerad undervisning. Något som även det utvecklingspedagogiska perspektivet har som utgångspunkt för de yngsta barnens delaktighet och inflytande i planerad undervisning (Pramling Samuelsson & Asplund Carlsson 2014).

8.2. Förhållningssätt

Studiens resultat visar att förskollärarna är väl medvetna om att förhållningssättet är grundläggande för att möjliggöra de yngsta barnens inflytande och delaktighet i planerad undervisning. Säljö (2014) beskriver samlärandet som viktigt vid de yngsta barnens inläring, vilket kräver en förskollärare som är lyhörd för det barnen har att tillföra i undervisningen. Skribenterna tolkar att förskollärarna i studien är tillåtande, aktiva och närvarande. Pramling Samuelsson och Asplund Carlsson (2014) beskriver förskollärares förmåga att ta tillvara på de yngsta barnens intresse som viktigt i utvecklingspedagogiken. De yngsta barnens inläring handlar om sinneserfarenheter. Skribenterna tolkar att studiens förskollärare möjliggör detta. När de observerar de yngsta barnen synliggörs deras intresse och förskolläraren kan tillvarata dessa i planerad undervisning.

8.3. De yngsta barnens kommunikationssätt

Pramling Samuelsson och Asplund Carlsson (2014) menar att förskollärare som kommunicerar med de yngsta barnen vidareutvecklar undervisningen. Då förskollärare

visar intresse för att tolka de yngsta barnens kommunikationssätt skapas goda förutsättningar för meningsskapande i planerad undervisning. Studiens resultat visar att förskollärarnas beskrivning av tillvaratagandet av de yngsta barnens kommunikationssätt såsom kroppsspråk, gester och mimik skapar delaktighet och inflytande i planerad undervisning. Skribenternas tolkning av resultatet är att studiens förskollärare anser sig inte ha några svårigheter att tolka de yngsta barnens kommunikationssätt. Detta skapar goda förutsättningar för samlärande för de yngsta barnen som Säljö (2014) menar är grundläggande för deras möjligheter till delaktighet och inflytande i planerad undervisning.

8.4. Dokumentation

Pramling Samuelsson och Asplund Carlsson (2014) hävdar att de yngsta barnens intresse ska ligga till grund för den planerade undervisning för att det ska bli meningsskapande. Studiens resultat visar att förskollärarna beskriver att de med hjälp av observationer och olika sätt att dokumentera möjliggör en planerad undervisning utifrån de yngsta barnens intresse. Förskollärarna kan då tolka de yngsta barnens reaktion på den dokumentation som finns för att tillvarata deras intresse och på så sätt skapa undervisning utifrån det. Detta överensstämmer med skribenternas tolkning och det som Säljö (2014) menar är viktigt.

9. Diskussion

I diskussionsdelen presenteras en sammanställning av resultatet med utgångspunkt i studiens syfte och frågeställning. Detta kopplat till tidigare forskning, litteratur samt förskollärarnas beskrivningar av hur de möjliggör de yngsta barnen delaktighet och inflytande i planerad undervisning. Frågorna som ska besvaras är:

- På vilket sätt beskriver förskollärare att de tar tillvara på de yngsta barnens tankar och idéer i planerad undervisning?
- På vilket sätt beskriver förskollärare att de arbetar för att ge de yngsta barnen möjlighet till delaktighet och inflytande i planerad undervisning?

9.1. Delaktighet och inflytande

Enligt Nationalencyklopedin (2019) betyder delaktighet aktiv medverkan och inflytande handlar om möjlighet att påverka. Skribenterna anser utifrån Nationalencyklopedins (2019) tolkning att vissa av studiens förskollärare har kunskap om att delaktighet och inflytande inte är likvärdiga och att de arbetar med att lyfta skillnaderna. Något som är intressant är hur förskollärarna vid intervjutillfället diskuterade med sig själva huruvida begreppen är likvärdiga eller inte. Meningsskapande i den planerade undervisningen utgår från de yngsta barnens möjligheter till delaktighet och inflytande i planerad undervisningen enligt studiens förskollärare. Både (Arnér 2009; Jonsson 2016) beskriver vikten av tillvaratagandet av de yngsta barnens tidigare intresse som grundläggande i planerad undervisning.

Några av studiens förskollärare menade att inflytande ges i planerad undervisning då de yngsta barnens intresse tillvaratas, delaktighet fick de yngsta barnen när de deltog. Detta stämmer överens med Nationalencyklopedins (2019) beskrivning av begreppen. Pramling Samuelsson och Asplund Carlsson (2014) beskriver med det utvecklingspedagogiska perspektivet att inflytande får de yngsta barnen när planerad undervisning utgår från deras intresse. Vilket även studiens resultat visar att förskollärarna anser att planerad undervisning ska utgå från de yngsta barnens intresse för att göra det meningsskapande. Något som däremot förskollärare i Ribaeus (2014) studie menar är svårt med de yngsta barnen på grund av att de inte har ett verbalt språk. Ribaeus (2014) studie innefattar barn mellan 3 - 6 år vilket kan förklara den stora skillnaden varför dessa förskollärare anser det som svårt att möjliggöra delaktighet och inflytande för de yngsta barnen. Skribenternas studie riktar sig till förskollärare som jobbar med barn i åldrarna 1 - 2 år. En annan bidragande faktor kan vara den reviderade läroplanen (Skolverket 2018) som inte fanns då Ribaeus (2014) genomförde sin studie.

Arnér (2009) tolkar begreppet inflytande olika beroende på vilken kontext det används i. Inflytande hänger på förskollärares förmåga att ta tillvara på barns tidigare intresse och idéer i planerad undervisning. Några av förskollärarna ansåg inte att det var någon skillnad på begreppen. Vilket förvånade skribenterna då förskolans nya läroplan

(Skolverket 2018) förtydligar de yngsta barnens inflytande med begreppet delaktighet. Anledningen till detta kan vara att förskollärarna inte börjat arbeta utifrån den nya läroplanen än.

9.2. Förhållningssätt

Både (Arnér 2006; Ungerberg 2019) anser att förskollärare har en maktposition gentemot de yngsta barnen i planerad undervisning, för att utjämna den måste förskollärare se de yngsta barnens görande för att kunna möjliggöra delaktighet och inflytande. Vidare framhåller (Arnér 2006; Sheridan & Pramling Samuelsson 2001) förskollärares förhållningssätt som en viktig kompetens när de bemöter de yngsta barnen. Meningsskapande för de yngsta barnen i planerad undervisning blir synliggjord om förskolläraren är aktiv och lyhörd för de yngsta barnens intresse. Resultatet i studien visar att förskollärarna konstaterar att de har kunskap om att möjliggöra de yngsta barnen inflytande och delaktighet i planerad undervisning. Svårigheter kan uppstå enligt studiens förskollärare då barngrupperna är för stora. Förskollärarna i studien beskriver också svårigheten med att mäta sina tolkningar av de yngsta barnen.

Tidigare forskning, studiens resultat samt styrdokument menar att maktpositionen förskollärare har måste utjämnas för att möjliggöra de yngsta barnens delaktighet och inflytande i planerad undervisning. Johannesen och Sandvik (2009) menar att möjligheten till delaktighet för de yngsta barnen i planerad undervisning är stor, dock är deras inflytande begränsad på grund av förskollärares maktposition. Något som förskollärarna i studien inte håller med om. De menar att de yngsta barnens delaktighet och inflytande är grundläggande i planerad undervisning. Begreppet samspel inom det sociokulturella perspektivet (Säljö 2014) menar studiens förskollärare är det viktigaste för att få de yngsta barnen delaktiga och få inflytande i planerad undervisning. Förskollärarna beskriver det som sitt ansvar att se till att alla barn blir delaktiga, får inflytande och att allt är beroende på hur de skapar detta samspel med de yngsta barnen. Studiens förskollärare ser de yngsta barnen som kompetenta, deras tankar och idéer tas tillvara på i planerad undervisning vilket gör den meningsskapande för de yngsta barnen. Något som Bae (2009) också anser att de yngsta barnen kan.

9.3. De yngsta barnens kommunikationssätt

Studiens resultat visar att förskollärarna synliggör de yngsta barnens kommunikationssätt genom observationer. Detta för att möjliggöra de yngsta barnens delaktighet och inflytande i planerad undervisning. Förskolans läroplan (Skolverket 2018) tydliggör barns rätt till delaktighet och inflytande över planerad undervisning. Alla barn på förskolan ska innefattas och detta kräver förskollärare med kompetens att tolka de yngsta barnens kommunikationssätt. FN:s Barnkonvention, artikel 12 (Unicef 2009), menar att oberoende av ålder har alla barn rätt att uttrycka sin mening och bli lyssnade på. Något som förskolan blir skyldig att arbeta utifrån. Då gäller det att förskollärare har kompetens att tolka de yngsta barnens kommunikationssätt så delaktighet och inflytande skapas i planerad undervisning. Skribenterna upplever att det kan vara svårt att tolka de yngsta barnens kroppsspråk, vilket studiens förskollärare inte anser. Förskollärarna i studien är både erfarna och nyutexaminerade. Skribenterna anser att de förskollärare som deltagit i studien har varit pålästa i ny forskning gällande de yngsta barnens kommunikationssätt vilket kan förklara att resultatet i studien inte överensstämde med skribenternas förväntningar. Eftersom förskollärarnas yrkeserfarenheter skiljde sig åt förväntade sig skribenterna en diskrepans i förskollärarnas beskrivningar.

Vidare menar förskollärarna i studien att de yngsta barnen är tydliga i sina kommunikationssätt. När de yngsta barnen blir fokuserade anser studiens förskollärare att de fångat barnens intresse, uteblir detta visar de yngsta barnen detta genom att till exempel skrika eller gå därifrån. Ett icke verbalt språk måste inte utesluta delaktighet och inflytande i planerad undervisning enligt (Pramling Samuelsson & Sheridan 2003).

Både (Engdahl 2007; Jonsson 2013) menar att det är förskollärares förmåga att tillvarata de yngsta barnens kommunikationssätt som skapar förutsättningar till delaktighet och inflytande i planerad undervisning som är meningsskapande.

9.4. Dokumentation

Observationer av de yngsta barnens kroppsspråk, gester och miner skapar förutsättningar för meningsskapande i planerad undervisning anser (Johannesen & Sandvik 2009; Løkken 2008). Studiens resultat visar att förskollärarna möjliggör de yngsta barnen delaktighet och inflytande i planerad undervisning genom observationer som synliggör de yngsta barnens intresse. Studiens förskollärare anser att dokumentation såsom foton och bildstöd över tidigare genomförd undervisning bör sättas i de yngsta barnens blickfång, för att möjliggöra reflektion. Något som även (Engdahl 2007; Jonsson; 2013) anser skapar förutsättningar för de yngsta barnens delaktighet och inflytande i planerad undervisning.

Även förskolans läroplan (Skolverket 2018) tillskriver vikten av förskollärares dokumentation för att utveckla undervisning enligt läroplans målen. Skribenterna menar att den dokumentation som utförs bidrar till ökad förståelse för de yngsta barnens intresse. Dokumentationen ökar också förskollärares förutsättningar att möjliggöra en planerad undervisning utifrån de yngsta barnens intresse. Studiens förskollärare hävdar att de med hjälp av dokumentationen kan ha ett samspel och kommunikation med de yngsta barnen.

9.5. Förslag till vidare forskning

Med tanke på både förskolans läroplan (Skolverket 2018) och FN:s barnkonvention (Unicef 2009) som styrdokument är det viktigt som blivande förskollärare att få kunskap om hur de yngsta barnen möjliggörs delaktighet och inflytande i planerad undervisning. Utifrån denna studie har skribenterna tillägnat sig mycket kunskap om hur förskollärarna beskriver sig möjliggöra detta. Förskollärarna i studien hävdar att samspelet med de yngsta barnen, olika dokumentationsformer och deras närvaro är betydelsefullt för att tolka barns intresse. Detta för att ta tillvara de yngsta barnens intresse i planerad undervisning. Därför skulle vidare forskning med observationer av planerad undervisning genomföras för att få en djupare insyn. Överensstämmer det förskollärarna i studien beskriver?

Referenslista

Arnér, E. (2006). Barns inflytande i förskolan – Problem eller möjlighet för de vuxna? Lic. – avh. Örebro universitet. Örebro: Univ.

<https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:716104/FULLTEXT01.pdf>

Tillgänglig på internet [191122]

Arnér, E. (2009). Barns inflytande i förskolan: en fråga om demokrati. Lund: Studentlitteratur.

Bae, B. (2009). Children's right to participate – challenges in everyday interactions. *European Early Childhood Education Research Journal*. Sept 2009, Vol. 17. 16 s. Issue 3, ss. 391 – 406.

Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 3 uppl. Stockholm: Liber.

Denscombe, M. (2016). *Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. 3 uppl. Lund: Studentlitteratur.

Engdahl, I. (2007). *Med barnens röst: ettåringar "berättar" om sin förskola*. Lic. – avh. Stockholm universitet. Stockholm: Univ.

https://www.buv.su.se/polopoly_fs/1.49405.1320917585!/IOL_Forskning40_Ingrid_Engdahl.pdf

Tillgänglig på internet [191027]

Holme, I. M. & Solvang, B, K. (1997). *Forskningsmetodik: om kvalitativa och kvantitativa metoder*. 2 uppl. Lund: Studentlitteratur.

Johannesen, N. & Sandvik, N. (2009). *Små barns delaktighet och inflytande – några perspektiv*. Stockholm: Liber.

Jonsson, A. (2013). *Att skapa läroplan för de yngsta barnen i förskolan: barns perspektiv och nuets didaktik*. Diss. Göteborgs universitet. Göteborg: Univ.

<https://gupea.ub.gu.se/handle/2077/34089>

Tillgänglig på internet [191122]

Jonsson, A. (2016). Förskollärares kommunikation med de yngsta barnen i förskolan med fokus på kvalitativa skillnader i hur ett innehåll kommuniceras. *Nordisk barnehageforskning*. 12 1.

<https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:hkr:diva-15362>

Tillgänglig på internet [191017]

Lindqvist, G. (red.) (1999). *Vygotskij och skolan: texter ur Lev Vygotskij's Pedagogiska psykologi kommenterade som historia och aktualitet*. Lund: Studentlitteratur.

Löfdahl, A. Hjalmarsson, M. & Franzén, K. (2014). *Förskollärares metod och vetenskapsteori*. Stockholm: Liber.

Løkken, G. (2008). *Toddlarkultur: om ett – och tvååringars sociala umgänge i förskolan*. 1. Uppl. Lund: Studentlitteratur.

Nationalencyklopedien[191222] Delaktighet och inflytande

<https://www.ne.se/uppslagsverk/ordbok/svensk/delaktighet>

<https://www.ne.se/uppslagsverk/ordbok/svensk/inflytande>

Tillgängliga på internet [191222]

Pramling Samuelsson, I. & Asplund Carlsson, M. (2014). *Det lekande lärande barnet i en utvecklingspedagogisk teori*. Stockholm: Liber.

Pramling Samuelsson, I. & Sheridan, S. (2003). Delaktighet som värdering och pedagogik. *Institutionen för pedagogik och didaktik*. Göteborgs universitet.

<https://open.lnu.se/index.php/PFS/article/view/1200/1049>

Tillgänglig på internet [191023]

Ribaeus, K. (2014). *Demokratiuppdrag i förskolan*. Diss. Karlstad Universitet.

<https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:697246/FULLTEXT01.pdf>

Tillgänglig på internet [190926]

Rogoff, B. (1993/ 2014). Children's Guided Participation and Participatory Appropriation in Sociocultural Activity. I Wozniak, R. H. & Fischer, K. W. (red.) *Development in Context*. Ss.121 – 150.

Sheridan, S. & Pramling Samuelsson, I. (2001). Children's conceptions of participation and influence in pre – school: A perspective on pedagogical quality. *Contemporary Issues in Early Childhood*. 2 (2) ss. 169-194.

<https://citeseerx.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.460.4683&rep1&type=pdf>

Tillgänglig på internet [191126]

Skolverket. (2018) *Läroplan för förskolan*. (Rev. Uppl.) Stockholm: Skolverket.

Säljö, R. (2014). *Lärande i praktiken ett sociokulturellt perspektiv*. Lund: Studentlitteratur.

Ungerberg, K. (2019). *Flytande inflytande: affektiva relationer mellan barn och miljön i förskolan*. Diss. Karlstad: Karlstad Univ.

<https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:kau:diva-71589>

Tillgänglig på internet [191028]

UNICEF Sverige. (2009). *Barnkonventionen: FN:s konvention och barns rättigheter*. Stockholm: UNICEF Sverige.

<https://www.unicef.se/barnkonventionen>

Tillgänglig på internet [191228]

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet. (17 s).

Bilaga 1 Intervjufrågor

1. Yrkesverksamma år som förskollärare?

2. Spelar ålder/ kön/ etnicitet eller språk in?

Ge gärna exempel på vilket sätt!

3. Hur tas kulturella och sociala faktorer tillvara på i den planerade undervisningen?

På vilket sätt? Ge gärna exempel.

4. Hur blir barn delaktiga i planerad undervisning?

Ge exempel?

5. Hur får barn inflytande i planerade undervisningen?

Ge exempel?

6. På vilket sätt tar du tillvara på barnens tankar och idéer?

Ge gärna exempel på hur!

7. Hur ges de yngsta barnen möjlighet till delaktighet och inflytande?

Bilaga 2 Samtyckesblankett

Information

Hej!

Vi heter Ann-Kristin Eugén och Anna Karlsson. Vi arbetar som barnskötare och studerar samtidigt till förskollärare på Högskolan Kristianstad. I utbildningen ingår ett examensarbete, en studie som kommer att presenteras på högskolan i form av en skriftlig rapport.

Syftet med vår studie är att undersöka förskollärares beskrivningar av de yngsta barnens möjligheter till delaktighet och inflytande i planerad undervisning.

Att delta i studien innebär att vi kommer ut till din förskola vid ett passande tillfälle. Då du deltar i en personlig ljudinspelad intervju tillsammans med oss. Intervjun som genomförs av båda studenterna beräknas ta omkring 20 minuter och alla intervjuer kommer att behandlas konfidentiellt det vill säga i enlighet med bestämmelser av vetenskapsrådets forskningsetiska principer. Det kommer inte förekomma några personuppgifter, namn på förskolor eller ortsnamn. Information som samlas in kommer endast användas till det som beskrivits i informationsbrevet om intervjuens syfte enligt nyttjandekravet. Materialet får endast användas till detta arbete och kommer efter färdigställt arbete destrueras. Innan studien påbörjas kommer du få möjlighet att ställa frågor kring studien och få frågorna besvarade. Ditt deltagande i studien är frivilligt och du kan när som helst avbryta ditt deltagande utan att behöva förklara varför.

Med vänliga hälsningar

Ann-Kristin Eugén och Anna Karlsson

ann-kristin.eugen0002@stud.hkr.se

anna.karlsson0529@stud.hkr.se

Tel. 0703044733

Tel. 0739782386

Handledare

Lena Bäckström

lena.backstrom@stud.hkr.se

Bilaga 3 Samtyckesformulär

Nedan ger du ditt samtycke till att delta i studien med frågeställningen: hur beskriver förskollärare att de ger de yngsta barnens möjlighet till delaktighet och inflytande i planerad undervisning.

Jag har tagit del av information om syfte och deltagande kring studien

Jag har fått möjlighet att ställa frågor angående studien och jag har fått mina frågor besvarade. Jag vet vem jag ska vända mig till om jag har ytterligare frågor.

Jag har informerats om att inspelningen av intervjun samt alla personuppgifter och namn på förskolor och orter kommer att behandlas konfidentiellt.

Mitt deltagande i studien är frivilligt och jag är medveten om att jag när som helst har möjlighet att avbryta mitt deltagande utan att jag behöver förklara varför.

Ort/ Datum

.....

Namnteckning

.....

Namnförtydligande

.....